

Espuntador 'mur de contenció del riu' en el Baix Segre: a la Granja d'Escarp (Zeferi Rocafort, *BCEC* XVIII, 1908, 130); Seròs, 1935; a Montoliu no el distingien del *pedret*, que és el que a la Granja designa el moll per atracar-hi barques (1964). *Espuntada*. *Espuntament*. *Espuntegar*. No sempre distingeix la llengua aquest verb de *despuntar* [DTo. 1647], car aquest dicc. dóna també «*despunta o traspunta de agut*» amb igual trad. llatina; *despuntat*; *despuntament*; *despuntada*; *despuntadura* [Lab. 1839].

Traspuntar [c. 1410; DTo. 1647, V. *despuntar*] «apuntar, comensar a aparèixer alguna cosa, com la llum de la rahó, lo sol quan ix etc.», Belv., Lab. 1840; «criatures que tot just el borrisol els *traspuntava* als llavis, minyons en la flor de la joventut ---», Coromines (*Pigmalió*, xvii, p. 227); Villangómez descrivint les coses civissenques: «l'allota, ritualment seriosa, gira amb les seves passes menudes i seguides: tota la dansa és d'actitud hieràtica, i aquest acompassat fregadís de les espadnyes de pita, que *traspunten* sota la llarga gonella ---»; «La Conillera, un gran illot allargat, protegeix la tranquil·litat de les aigües del Port Magne; d'altres illots *traspunten* més lluny: el de l'Espart, el del Bosc, les Bledes» (*L'Any en Estampes*, 52; *Llibre d'Eivissa*, 43). Ja en el S. xv: «encara no *traspuntaven* ben bé los raigs del sol ---», *Decam.* VII, intr., 383.7 (trad. *ne ancora spuntavano*); *traspuntar* 'començar d'aparèixer', StVicentF (vocab. Schib).

«*Traspuntí*: colchón» (PzCabr.), encara que sigui d'Eivissa, no ve pròpiament d'aquest *traspuntar*, sinó igual que el cast. *traspuntín* 'matalasset de mariner' [1572], és alteració de l'it. *strapuntino*, diminutiu de *strapunto* 'matalasset embastat' (també derivat de PUNGERE/PUNCTUM), si bé amb adaptació del desusat prefix estranger *stra-* al nostre *tras-* (*DECH* IV, 695b2-11): ja apareix en el S. xv a Aragó («un bentalio de pluma de pago, un *traspunttil*; una celdriqua d'arambre ---», inv. de 1469, BRAE IX, 118); i en forma més pròxima a la italiana: «no gos fer --- en la dita plaça --- algun matalaf, travesser o *estarponti*», *Ordinacions* de 1414-1427, Arx. Mun. Bna., fº 51.

CPT.: *Puntacorrent*, originalment seria el participi corresponent a *córrer puntas* (*Spill*, 7405) 'córrer justant amb llança', d'on la idea general de cosa que punxa i corre, concretada en una eina, com l'enformador, que talla penetrant ràpida dins la fusta (veg. els dos tipus, bal. i val. per una banda i del Princ. per l'altra, descrits en *AlcM*: en efecte es documenta en tots aquests llocs): descripció del tarragonès Toda en el *DAG*; «p.: formón, formón de puntacorrient» Lamarca, *Dicc. Val.*; «hala mestre, alça tot d'una / martell y *puntacorrent* (Mestre Ramon ho pren de les seues eines)» PdAPenya (*IdOr* I, 42); eiv. «*puntacorrent*: formón» PzCabr.

Però també s'havia aplicat a persones que, en termes figurats, «corren massa», sovint ferint el proïsme sense miraments: «una cosina / tantost barrina / fos muller mia: / ella m'envia / la corredora, / gran ralladora, / entrametet, / punta-corrent / e molt reversa; / ella m'endreça / son parlament / ---», JRoig

(*Spill*, 1996), cf. comentari de Spitzer (*LexikK*, 52); d'altra banda ho renova morfològicament en *punta-corrible* (com *moneda corrible* = *m. corrent*): «mas puys purgava ['menstruava'], / d'ella sperava / que fill n'hauria: / no romanía / per ser molt grassa / --- / ni malaltia / no la retia / parir inhàbil: / mas era làbil, / punta-corrible, / ab mi terrible / e desamable, / inacordable / per al concebre: / per lo... pesebre / temptant entrar, / may impetrar / poguí son grat», id. 10 (*Spill*, 4495).

Puntapeu [1467, i potser ja S. xiv, *DAG*]. *Punta-sol*. *Puntimirat* (*DAG*).

Punyir: en català s'ha conservat viu el verb mateix, PÜNĠERE 'punxar', d'on es derivaren, en llatí, PUNCTUM i PUNCTA. «Al Sr. Infant En Jacme --- que ya era de bo enteniment, e molt savi e entès de totes coses de bé: que d'él pot hom dir l'exempli que's diu en Catalunya: que "espina com *púnyer* deu, aguda neix", Muntaner (fets de 1283, cap. 95, Casac. III, 9.10 = Bof., cap. 95); que, de fet, està comprovat, per Eiximenis, que era una dita corrent: «qui en jovent és pe-reós e fret, aytal hom en veylla serà com a stàtua d'om mort: fort és mal senyal al hom jove que sia veça, car diu l'eximpli que "espina cant *púnyer* deu aguda neix": axí, si l'om en sa joventut no és fervent, nuyl temps no serà bo a res», *Terç* (*NCL* II, 90.6). «Respòs lo Bou: ---- après que tot nostre jovent li haurem posat --- ven-nos als carnicers: qui-ns liuren a cans qui-ns roen e *punyen*, e-ns trenquen tots ab les dents», *Terç* (*NCL* VI, 126.21). «Quant ell ha molt estalviat e guanyat a ops d'altre, malaltia lo pren e-l *puny*, sí que en ell no ha gents de sanitat», *Senescal d'Egipte* (*NCL* XLVIII, 145).

El tipus de conjugació fou doncs, a l'Edat Mj., de la 2.ª, *púnyer*, com en llatí; però ja llavors, molts l'havien convertit en *punyir*, com avui: «Cant Galeàs viu --- q'èls los au<s>seyan --- pensà-s q'èls aydàs, e sí baxà la lance, e *poy<n>ý* son caval dels esperons, e ferí lo primer q'èl encontre ---», «tênc la lansa junta e vênc *pu<n>yent* contra él», Reixac (*Questa*, 146.36, 22.15). Aquí, doncs, hi ha en part o <Û, com en oc. ant. *pónher*, fr. *poindre*, no tancat en *u*, com és normal en català davant ng^e, nct.

En les *VidesR*, aquest verb es presenta, encara, amb formes de pretèrit i participi corresponents a l'antiga conjugació forta. Del ll. vg. PUNXI resultava fonèticament *puns* o *puis*, i del participi PUNCTUM resultava *punt*, participi de *punyir*: «Jhesuchrist --- ab la cana fo *punt*», fº 85r2, n. 36, traduïnt *pungitur* (226.26) i el ms. B ho canvia en *puntat*; «esdevenc-se que una compa<n>ya ne passava ab una ca<r>reta, qui dixeren entre si: —Quina escusació podrem nós dir? --- resposeren: —Sapiatz que nós no podem així estar, per so que nós portam en la careta un ome mort ---; per què, éls *punseren* los bous e passaren oltra», fº 56r1, i amb una deixalla de la palatal, la variant *puis*: «Sen Gregori féu oració a Déu, e-l demanà un coltel, e *puis*-ne aquel drap, per què de mantenent ixí d'aqueles *puntures* sanc» traduïnt *pupugit* i *punctionibus*, reemplaçats en el ms. B per *puns-ne* i *puntidures*.